

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans
undervisning om kunskapsområdet sexualitet,
samtycke och relationer vid Fjärdingskolan GRAN 1–9
i Borås kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans undervisning om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer vid Fjärdingskolan GRAN 1–9 i Borås kommun. Granskningen genomfördes under vårterminen 2025.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen tre utvecklingsområden som angetts i beslut den 2 april 2025.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Fjärdingskolan GRAN 1–9 senast den 15 oktober 2025 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Borås kommun har inkommit med en sådan redovisning den 14 oktober 2024.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Utvecklingsområde 1: arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön och hedersproblematik samt inslag som utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier

Borås kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 2: gör eleverna delaktiga i utformningen och utvärderingen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Borås kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Utvecklingsområde 3: utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att den är återkommande och samordna undervisningen så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet

Borås kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen förutsätter att Borås kommun tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön och hedersproblematik samt inslag som utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har påbörjat ett arbete med att utveckla undervisningen inom kunskapsområdet för att på så sätt ge eleverna ökade möjligheter till att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön och hedersproblematik samt att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier. Samtliga av skolans lärare har under höstterminen påbörjat Skolverkets kurs inom kunskapsområdet som är riktad mot den anpassade grundskolan. Av redovisningen framgår att rektorn organiserat för att även elevhälsans personal ska delta i utbildningsinsatsen i syfte att både kunna stötta och handleda lärarna i arbetet. Rektorn har exempelvis gett skolans kurator och skolsköterska i uppdrag att vid skolstart varje läsår hålla i en kompetensutvecklingsinsats kring sexualitet, samtycke och relationer, där hedersrelaterat våld ingår som en del. Av redovisningen framgår att en planerad åtgärd är att skolbibliotekarien årligen ska undervisa i källkritik för att utveckla elevernas kritiska förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier.

Enligt huvudmannen har arbetet bidragit till ökade kunskaper hos personalen, vilket har lett till ökad uppmärksamhet kring ämnet och att personalen känner mer trygghet i att prata om frågor som rör kunskapsområdet. Detta förväntas i förlängningen leda till att eleverna utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang samt till maktstrukturer kopplade till kön och hedersproblematik.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- gör eleverna delaktiga i utformningen och utvärderingen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Av huvudmannens redovisning framgår att det pågår ett arbete för att öka elevernas inflytande och delaktighet i undervisningen. En stående punkt på

lärarnas arbetslagsmöten är diskussioner kring hur eleverna kan göras delaktiga i större utsträckning. Lärarna har tagit fram olika arbetssätt som eleverna får välja mellan utifrån val av bilder. Eleverna ges exempelvis möjlighet att välja arbetssätt vid diskussioner och om de önskar att diskutera i helgrupp, i par eller individuellt. Lärarna arbetar också med att vara uppmärksamma på hur eleverna signalerar synpunkter fysiskt, genom kroppsspråk och beteenden. Av huvudmannens redovisning framgår även att eleverna får möjlighet att utvärdera undervisningen genom enkäter, bildstöd, tecken och samtal. Det pågår också ett arbete med att utveckla klassråden i syfte att göra eleverna mer delaktiga i utformning och utvärdering av undervisningen.

Enligt huvudmannens redovisning har eleverna fått större möjligheter att påverka sin undervisning inom kunskapsområdet, vilket i förlängningen förväntas leda till ett ökat intresse hos eleverna om frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- utforma utbildningen inom kunskapsområdet så att den är återkommande och samordna undervisningen så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har påbörjat ett arbete i syfte att säkerställa att utbildningen inom kunskapsområdet blir såväl återkommande som samordnad. För att få en systematik i arbetet och samordna undervisningen inom kunskapsområdet har rektorn skapat förutsättningar för samtliga lärare att återkommande samverka och planera undervisningen. Vidare framgår att en omstrukturering har gjorts till innevarande läsår som möjliggör för lärarna att mötas i arbetslag en gång per vecka för att tillsammans planera och utvärdera undervisningen. Framöver planeras för att samverkan ska ske även med lärare i ämnena idrott och hälsa samt slöjd, vilka inte ingår i skolans arbetslag, vid två bestämda tillfällen per termin. Arbetslaget har fått i uppdrag och påbörjat ett arbete med att ta fram ett pedagogisk årshjul för att säkerställa att samtliga områden behandlas systematiskt i undervisningen och att kunskapsområdet bearbetas i alla ämnen. Det framgår att samplaneringen har möjliggjort fler infallsvinklar och varierade arbetsmetoder. Huvudmannen beskriver att ett flertal ytterligare åtgärder är planerade. Exempelvis pågår ett arbete där varje område inom kunskapsområdet bryts ned för att lärarna ska kunna förtydliga innebörden för eleverna, då flera områden kan vara komplexa och abstrakta för skolans elevgrupp. Ytterligare planerade insatser för eleverna är exempelvis studiebesök på ungdomsmottagning och gruppdiskussioner med elevhälsan.

Effekten av detta arbete är, enligt huvudmannen, att eleverna får en djupare och bredare förståelse av kunskapsområdet genom att de i undervisningen i de olika ämnena får möta olika perspektiv och frågeställningar samtidigt som de också kan uppfatta området som en helhet. Huvudmannen beskriver i redovisningen att eventuellt ytterligare åtgärder kan vara aktuella beroende på vilket behov som framkommer i skolans systematiska kvalitetsarbete.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Roger Persson, utredare.

I handläggningen av ärendet har även utredare Marta Rivelis medverkat.

Bilaga 1: Författningsstöd

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Undervisningens innehåll

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Lgra22, avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Samordnad undervisning

2 kap. 9 § skollagen (2010:800) Ledningen av utbildningen, Rektor.
Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Kunskaper i undervisningen

Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper, Mål.

Undervisningens form

Didaktiska val i undervisningen

Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper.
4kap. 9§ skollagen (2010:800) Inflytande och samråd, Allmänt om barnens och elevernas inflytande.
Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Mål.
Lgra22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Mål.
Lgra22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning tar rektorn ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

Rektorns ansvar

Rektorns styrning

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Förutsättningar för samordning

2 kap. 9 § skollagen (2010:800) Ledningen av utbildningen, Rektor.

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Ansvar för kompetensutveckling

Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.